

sygn. akt. I C 392/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Dorota Marszałkowska
Protokolant st. sekretarz sądowy Anna Wysocka

po rozpoznaniu w dniu 08.02. 2013 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K.**

przeciwko **T. R.**

o zapłatę

1. Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 05 kwietnia 2012r. w sprawie I Ne 49/12 utrzymuje w mocy jedynie co do kwoty 36.61 1,98 zł (trzydzieści sześć tysięcy sześćset jedenaście złotych 98/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2012r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części nakaz ten uchyla,
2. Oddala powództwo w pozostałej części,

Sygn. akt I C 392/12

UZASADNIENIE

Powód M. K. wytoczył przeciwko T. R. powództwo o

zapłatę kwoty 82.848,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami za każdy dzień zwłoki liczonymi od dnia 18 lutego 2012 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że solidarnie wraz z pozwanym na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o sygn. akt VIII GC 292/06 zobowiązany był do zapłaty spółce (...) Spółka jawna w S., kwoty orzeczonej tym wyrokiem. Powód wskazał, że umową z dnia 21 stycznia 2010 r. spółka (...) Spółka jawna w S. dokonała przelewu wierzytelności na rzecz T. F..

Powód wskazał, że zapłacił T. F. kwotę orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o sygn. akt VIII GC 292/06 w całości wraz z należnymi odsetkami tj. 165.697,36 zł. Powód wskazał nadto, że wezwał pozwanego do zapłaty kwoty przysługującego jemu wobec niego roszczenia regresowego w wysokości 82.848,68 zł. lecz ten nie spełnił dobrowolnie świadczenia.

Nakazem zapłaty z dnia 05 kwietnia 2012 r. sygn. akt I Ne 49/12 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy nakazał pozwanemu T. R. zapłatę na rzecz powoda kwoty 82.848,68 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za każdy dzień zwłoki liczonymi od dnia 18 lutego 2012 r.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany wniósł o jego uchylenie w części ponad kwotę 36.611,98 zł. tj. w części co do kwoty 46.236,70 zł.

Pozwany w odniesieniu do zaskarżonej części nakazu zapłaty podniósł zarzut potrącenia. Pozwany wskazał, że roszczenie powoda w zaskarżonej części zostało umorzone wskutek potrącenia dokonanego przez niego przed doręczeniem jemu nakazu zapłaty wraz z pozwem.

Pozwany wskazał, że co do nie zaskarżonej części nakazu zapłaty tj. kwoty 36.611,98 zł. uznaje powództwo.

Pozwany podniósł, że w dniu 23 lutego 2012 r. dokonał zapłaty na rzecz T. F. wierzyciela pozwanego i powoda kwoty 89.962,86 zł. Mułem kary umownej zastrzeżonej postanowieniem pkt 6 ugody zawartej w dniu 30 maja 2003 r. przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VI1III Ge 209/2, w części naliczonej do dnia 26 listopada 2008 r.

Pozwany wskazał, że wobec dokonania przez niego na rzecz T. F.. wierzyciela jego i powoda wpłaty kwoty 89.962,86 zł. powstało zgodnie z przepisem 376 kc roszczenie regresowe jakie ma on wobec powoda w wysokości 44.981,43 zł.

Nadto pozwany wskazał, że w dniu 04 stycznia 2010 r. dokonał, w trakcie prowadzonego przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego, zapłaty na rzecz (...) spółka jawna w S. kwoty 2.510,55 zł. tytułem części wierzytelności, którą w znacznej części zaspokoił powód, a z tytułu czego dochodzi regresu w niniejszym postępowaniu tj. wierzytelności zasądzonej prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w

B. o sygn. akt VIII Ge 292/06 oraz VIII Ge 515/07. Pozwany wskazał, że razem z powodem byli dłużnikami solidarnymi tego wierzyciela. Pozwany wskazał, że wobec dokonania przez niego na rzecz (...) spółka jawna w S., wierzyciela powoda kwoty 2.510,55 zł. powstało zgodnie z przepisem 376 kc roszczenie regresowe jakie ma on wobec powoda w wysokości 1.255,27 zł.

Pozwany wskazał, że wobec dokonania przez niego na rzecz wspólnych wierzycieli jego oraz powoda jako dłużników solidarnych przysługuje jemu wobec powoda roszczenie regresowe w łącznej kwocie 46.236,70 zł.

Pozwany wskazał, że pismem z dnia 24 lutego 2012 r. wezwał powoda do zapłaty tej kwoty, co pozostało bez reakcji z jego strony. Natomiast oświadczeniem z dnia 13 marca 2012 r., doręczonym powodowi w dniu 17 marca 2012 r. dokonał potrącenia swojej wierzytelności wobec powoda w kwocie 46.236,70 zł., z wierzytelnością powoda w stosunku do niego, a dochodzona na drodze niniejszego postępowania.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód M. K. i pozwany T. R. prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...) M. K. T. R. w Ś.. Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej powstało zadłużenie wobec (...) spółka jawna w Ś., do którego spłaty M. K. i T. R. byli zobowiązani solidarnie.

Dowód:

- wyrok Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o sygn. akt VIII GC 292/06 (k. 17)
- protokół ugody z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie o sygn. akt VIII GC 209/02 (k. 28-29)

Wierzyciel M. K. i T. R. (...) L. P. spółka jawna w Ś. zbył przysługującą jej wierzytelność z tytułu kary umownej opisanej w pkt 6 ugody z dnia 30 maja 2003 r. zwartej przez Sądem Okręgowym w Bydgoszczy w sprawie o sygn. akt VIII Ge 209/02 , na rzecz T. F..

Dowód:

- umowa przelewu wierzytelności z dnia 21 stycznia 2010 r. wraz z notarialnym poświadczeniem podpisów (k. 11-16)

- porozumienie z dnia 20 lutego 2012 r. do umowy przelewu wierzytelności z dnia 21 stycznia 2010 /-. wraz z notarialnym poświadczeniem podpisów

Pozwany T. R. w toku wszczętej przeciwko niemu przez (...) L.

(...) spółka jawna w Ś. egzekucji komorniczej uiścił na rzecz tego wierzyciela „

kwotę 2510,55 zł. na poczet wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego w

B. z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie o sygn. akt VIII Ge 515/07, do której spłaty był solidarnie zobowiązany wraz z powodem.

Dowód:

-zaświadczenie o dokonanych wpłatach (k33)

Powód M. K. zapłacił nabywcy wierzytelności T. F. kwotę 165.697,36 zł. i wezwał pozwanego T. R. do zapłaty kwoty 82.848,68 zł.

Dowód:

- kserokopie poleceń przelewu wraz z przeliczeniem odsetek (k. 6-10)

-wezwanie do zapłaty z dnia 17 lutego 2012 r. wraz z dowodem nadania (k. 4-5)

Pozwany T. R. w dniu 22 lutego 2012 r. dokonał zapłaty na rzecz wspólnego z powodem wierzyciela T. F. kwoty 89.962,86 zł tytułem kary umownej zastrzeżonej postanowieniem pkt 6 ugody zawartej w dniu 30 maja 2003 r. przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy sygn. akt VIII Ge 209/02 w części naliczonej do dnia 26 listopada 2008 r. Pismem z dnia 24 lutego 2012 r. (odebrany 28 lutego 2012 r.) pozwany wezwał powoda do zapłaty kwoty 46.236,70 zł. W przesłanym do powoda piśmie z dnia 13 marca 2012 r. (odebrany w dniu 17 marca 2012 r.) oświadczył, że dokonał potrącenia kwoty 46.237,70 zł. z wierzytelności jaka przysługiwała jemu wobec niego w kwocie 82.848,68 zł.

Dowód:

-ostateczne przesądowe wezwanie do zapłaty (k. 35) -oświadczenie o potrąceniu (k. 36) -oświadczenie o potrąceniu (k. 69)

Pozwany T. R. w dniu 24 października 2012 r. r. dokonał wpłaty na rzecz M. K. kwoty 24.011,98 zł tytułem spłaty części kwoty wynikającej z nakazu, zapłaty o sygn. akt I C 49/12.

Dowód:

- potwierdzenie wykonania przelewu bankowego (k. 70)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała.

Sąd zważył, co następuje

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest w zasadzie bezsporny.

Pozwany uznał roszczenie powoda, co do kwoty 36.611,98 zł., a co do pozostałej kwoty 46.236.70 zł podniósł zarzut potrącenia.

Powód natomiast uznał podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia jedynie, co do, kwoty 1255,27 zł.

Sporną zatem w przedmiotowej sprawie pomiędzy stronami jest okoliczność, czy pozwany T. R. był uprawniony do potrącenia wierzytelności w kwocie 44.981.43 zł., a co za tym idzie czy skutecznie podniósł zarzut potrącenia.

Przesłanki dopuszczalności potrącenia wierzytelności zostały określone w art. 498 § 1 ustawy kodeks cywilny. Zgodnie z tym przepisem, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko, co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej. Zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonuje się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Mając na uwadze powyższy przepis stwierdzić należy, iż dopuszczalność potrącenia uzależniona jest od współlistnienia ustawowo określonych przesłanek. Pierwszą z nich jest wzajemność wierzytelności, tj. aby potrącający był równocześnie dłużnikiem oraz wierzycielem swego wierzyciela. Wierzytelności podlegające potrąceniu mogą wynikać zarówno z różnych tytułów, jak i tylko z jednego z tytułu .

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż w przedmiotowej sprawie wierzytelności przysługujące zarówno powodowi jak i pozwanemu są wzajemne i podlegały potrąceniu.

Kolejną przesłanką dopuszczalności potrącenia jest jednorodzaowość świadczeń obu wierzytelności. Zachodzi ona, w myśl art. 498 § 1 kc, gdy przedmiotem świadczeń są jednocześnie albo pieniądze, albo rzeczy oznaczone tylko, co do gatunku i zarazem tej samej jakości. W niniejszej sprawie przedmiotem świadczeń są pieniądze.

Dalszą przesłanką potrącenia jest wymagalność obu wierzytelności. Wymagalność oznacza to, że jeden i drugi wierzyciel mogą nawzajem żądać od siebie spełnienia należnych im świadczeń.

Końcowym elementem konstrukcji potrącenia jest zaskarżalność obu potrącanych wierzytelności. Oznacza to, iż każda z wierzytelności powinna nadawać się do dochodzenia przed sądem lub innym organem państwowym. W orzecnictwie wskazuje się, że "warunkiem potrącenia nie jest stwierdzenie wymagalności roszczenia tytułem sądowym, a jedynie możliwość jego dochodzenia przed sądem. Do sądu należy natomiast ustalenie, czy wierzytelność rzeczywiście istniała i w konsekwencji, czy z mocy art. 498 § 2 k.c. doszło do wzajemnego umorzenia wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej" (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 maja 2006 r., I ACa 1390/05, LEX nr 278407). Potrącający może zaskarżalnej wierzytelności przeciwstawić nawet wierzytelność, której przed sądem nie można już skutecznie dochodzić lub co do której droga sądowa jest wyłączona. Postuluje się zatem w piśmiennictwie by przesłanki zaskarżalności nie wywodzić z jej dosłownego brzmienia, lecz z funkcji potrącenia. To czy wierzytelność istnieje i w jakiej wysokości może być dopiero przedmiotem sporu sądowego między stronami. Nie ma także wymogu by wierzytelności przedstawione do potrącenia były niewątpliwe co do swego istnienia i łatwe do udowodnienia . Nadto przyjmuje się, że spór między stronami co do istnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia lub jej rozmiarów nie wyłącza dopuszczalności zarzutu potrącenia (vide komentarz kc A. Rzetecka - Gil lex 49/2012).

W przedmiotowej sprawie w chwili składania przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu, jego wierzytelność wobec powoda w wysokości 46.231,70 zł istniała i mogła być dochodzona przez pozwanego na drodze sądowej.

Dłużnik solidarny T. R. spełnił świadczenie na rzecz wspólnego z M. K. wierzyciela tj. T. F.. Powstało zatem po jego stronie roszczenie regresowe wobec powoda.

W myśl art. 376 § 1 kc Jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych.

Roszczenie regresowe jest związane ze stosunkiem wewnętrznym łączącym dłużników. Skoro w świetle art. 366 i 369 k.c. stosunek ten nie jest objęty konstrukcją solidarności, również odpowiedzialność dłużników, którzy nie świadczyli na rzecz wierzyciela, nie ma charakteru odpowiedzialności solidarnej względem dłużnika spełniającego świadczenia (por. jednak art. 49 w zw. z art. 47 pr. weksl. oraz art. 44-46 pr. czek.). Instytucja regresu stanowi niezbędne uzupełnienie solidarności, pozwala bowiem

rozstrzygnąć, kto i w jakim zakresie w ostatecznym rozliczeniu ma ponieść ciężar świadczenia spełnionego na rzecz wierzyciela.

W świetle powyższego przepisu o tym, czy roszczenie regresowe przysługuje, a jeśli tak, to w jakim zakresie, rozstrzyga treść istniejącego między dłużnikami stosunku prawnego. Uregulowanie zawarte w art. 376 k.c. daje podstawę do przyjęcia, że między dłużnikami solidarnymi zawsze istnieje stosunek wewnętrzny (tak trafnie uchwała SN z 17 lipca 2007 r.? III CZP 66/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 98).

Roszczenie regresowe powstaje z chwilą spełnienia świadczeniu na rzecz wierzyciela (tak wyrok SN z 12 lipca 1968 r., I CR 265/68, OSNCP 1969, nr 7-8, poz. 138). Dla powstania tego roszczenia nie jest przy tym wymagane, aby wierzyciel został zaspokojony w całości. Za wystarczające należy uznać jego częściowe zaspokojenie. Jeżeli przedmiotem świadczenia na rzecz wierzyciela jest suma pieniężna, również roszczenie regresowe przyjmuje postać świadczenia pieniężnego, a podstawą ustalenia wysokości regresu jest suma pieniężna przekazana wierzycielowi i w takiej sytuacji stosunek wewnętrzny między dłużnikami solidarnymi staje się zobowiązaniem pieniężnym sensu stricto, i to nawet wówczas, gdy stosunek zobowiązaniowy łączący wierzyciela i dłużników solidarnych ma postać zobowiązania niepieniężnego ze świadczeniem pieniężnym.

W przedmiotowej sprawie pozwany T. R. jako dłużnik solidarny spełnił świadczenie na rzecz wspólnego wierzyciela T. F. uiszczając w dniu 23 lutego 2012 r. kwotę 89.962,86 zł. O spełnieniu świadczenia powiadomił drugiego dłużnika solidarnego M. K. oraz wystosował do niego oświadczenie o dokonaniu potrącenia.

Powód natomiast podnosił w toku postępowania zarzut bezskuteczności dokonanego przez pozwanego potrącenia, co do kwoty 44.981,43 zł. z uwagi na niezaskarżalność wierzytelności i był to jego jedyny zarzut podniesiony w sprawie. Co do drugiej wierzytelności podlegającej potrąceniu w wysokości 1.255,27 zł. strona powodowa podniesionego zarzutu potrącenia nie kwestionowała i uznała roszczenie w tej wysokości.

Sąd w przedmiotowej sprawie podzielił stanowisko strony pozwanej, w tej kwestii że wierzytelność potrącona przez pozwanego była zaskarżalna i podlegała potrąceniu. Pozwany T. R. nie potrącił bowiem, jak sugerowała strona powodowa, wierzytelności tytułem kary umownej wynikającej z zawartej przed Sądem ugody, tylko dokonał potrącenia roszczenia regresowego przysługującego jemu wobec powoda z Mułu zapłaty wierzycielowi kwoty kary umownej, którego razem z nim był dłużnikiem solidarnym. W związku z dokonaną zapłatą pozwany był uprawniony do skierowania roszczenia regresowego wobec powoda i w rezultacie dokonać potrącenia.

Wystąpiły zatem w niniejszej sprawie wszystkie przesłanki potrącenia, ponieważ nastąpiło zaspokojenie przez powoda wierzyciela, którego wierzytelność istniała i była wymagalna.

Mając powyższe na uwadze Sąd wobec skutecznie podniesionego zarzutu potrącenia utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 05 kwietnia 2012 r. w sprawie I Ne 49/12 jedynie do kwoty 36.611,98 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 23 lutego 2012 r. do dnia zapłaty . a w pozostałej części nakaz uchylił (punkt I wyroku)

W pozostałej części powództwo jako nie zasługujące na uwzględnienia podlegało oddaleniu.

Z uwagi na uznanie powództwa, Sąd punktowi 1 wyroku na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 kpc nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. przyjmując, iż powód wygrał spór w 50%. Na koszty powoda złożyły się opłata od pozwu w kwocie 1.036 zł oraz koszty pełnomocnika procesowego w wysokości 3.617 zł. Pozwany poniósł zaś koszty opłat od zarzutów w kwocie 3.107 zł oraz koszty pełnomocnika procesowego w kwocie 3.617 zł. Stosunkowe rozdzielanie powyższych kosztów spowodowało konieczność zasądzenia od powoda na rzecz pozwanego kwoty 1.035,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.035,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.